

ÅRSSKRIFT 2017

Udgivet af

Lokalarkiverne: Timring, Skibbild-Nøvling, Vildbjerg samt
Autografmuseet og Trehøje Modeljernbane

1977 - 2017

*Vildbjerg Lokalhistoriske Arkiv
40 års jubilæum*

Indholdsfortegnelse

Her bliver historien levende

v/Knud Bunde

Det grå guld

v/Elisabeth Sivebæk og Peder Bredkjær

Kaj´s Autografmuseum

v/Knud Bunde

Nøvling gamle Kirkegård

v/Kirsten Kristoffersen

Røde Kors

v/Svend Aa. Madsen

En parade af gode historier

v/Knud Bunde

Vildbjergs Pensionat

v/Jens Nickelsen og Tove Lykkeberg.

Arkivets medarbejdere

v/Knud Bunde

Årskavalkade 2017 Lokalarkivet

v/Knud Bunde – tekst og fotos

Kører på skinner

v/Knud Bunde

Vildbjerg Kirkegård

v/Elly Aavad Kristensen, Hans Bødtiker og Knud Gaardbo Sørensen

Lokalarkivernes adresse: Burgårdsvej 8, 7480 Vildbjerg

Telefon: 21969854. Hjemmeside: www.vildbjergarkiv.info

Her bliver historien levende

v/ *Knud Bunde*

Lokalarkivet for Vildbjerg Sogn kan fejre 40 års jubilæum

ARKIV Et gammelt ord siger, at man skal kende sin fortid for at forstå sin nutid. En erkendelse som selv oldtids- og middelalderfolket – måske nok ubevist – også er kommet frem til. For ellers havde f. eks. kong Harald Blåtand vel aldrig rejst de store sten ved Jelling Kirke til minde om sine forældre Gorm og Thyra.

Også munkene brugte meget tid på at nedskrive og dokumentere deres samtid. Tænk f. eks. på ”Ribe Oldemor”, hvor man bl.a. kan se, at Vildbjerg eksisterede allerede omkring 1325. Ganske vist med en lidt anden stavemåde, idet navnet blev skrevet som ”Wilbyergh”, hvilket er mindre væsentligt. Det vigtigste er, at man har en ”dåbsattest” for byen.

Et andet bevis for, at man også på den tid dokumenterede tingene rent årstalsmæssigt er årstallet 1273, der står at læse på den gamle kirkeklokke, der hænger i klokketårnet ved kapellet på Vildbjerg Kirkegård.

Nutidens historie gemmes

Men hvad med nutidens historie. Bliver den dokumenteret og gemt?

Svaret er ja. Men før og under den tyske besættelse var det sporadisk, det skete. Langt de vigtigste ting blev gemt på Statsarkiverne i bl.a. Viborg, men lokalt var det op til den enkelte egns historisk interesserede ildsjæle at indsamle og gemme ikke alene de fysiske genstande, men i lige så høj grad det skrevne ord.

Først i 1949 kom der med stiftelsen af ”Sammenslutningen af Lokalarkiver” for alvor skred i dokumentationen af vores tid. For her havde de danske lokalarkiver nu fået et organ, hvor de kunne mødes og ikke alene snakke om tingene, men også lære af hinandens erfaringer.

Dertil kommer, at der i begyndelsen af 1970'erne blev indført et fælles arkiveringssystem, ligesom der nu på alle lokalarkiver er indført edb og it, hvilket gør det lettere at søge og udveksle informationer. Samtidig er det også blevet mere sikkert at gemme de gamle dokumenter elektronisk, da de alle bliver scannet ind, og der bliver lavet back up på såvel tekst som fotos.

Spirende tanke i Vildbjerg

Også i Vildbjerg spirede tanken om at få et lokalhistorisk arkiv bl.a. hos den tidligere formand for sognerådet i Vildbjerg-Nøvling Kommune, fhv. tømrermester og konstruktør H. C. Thomsen. Derfor henvendte han sig i starten af 1977 til pens. politiassistent N. C. Petersen og pens. apoteker N. Kjærgaard Kristensen og spurgte, om de sammen med ham var interesseret i at oprette et lokalhistorisk arkiv for Vildbjerg Sogn.

De var med det samme med på ideen, men der skulle skaffes lokaler, inventar og arkiveringssystemer, før de kunne komme i gang. En henvendelse til Trehøje Kommune resulterede i, at man fik stillet et lokale på ca. 15 kvm. i rådhusets kælderetage til rådighed. Samtidig fik man en ældre skrivemaskine, et skrivebord og et par reoler stillet til rådighed, ligesom man fik bevilget penge til indkøb af kartotekskasser, kort, arkivæsker m.v., hvilket betød, at man hurtigt kom i gang med arbejdet.

Stor berøringsflade

Som indfødt vildbjergenser og mangeårig forretningsdrivende samt politiker havde H.C. Thomsen en stor berøringsflade ikke alene i byen, men i hele sognet. Og det kom lige fra starten det nye lokalarkiv til gode, da han vidste, hvem der lå inde med bevaringsværdige papirer og historier. Alle disse personer opsøgte han og sørgede for, at det materiale, mange bare ville have smidt ud eller brændt, blev reddet og arkiveret "til evig tid", som det så smukt hedder.

Arkivet kom utrolig godt fra start. For kun tre år efter starten kunne arkivleder H.C. Thomsen i 1980 fortælle, at man allerede havde en enestående portrætsamling på omkring 10.500 negativbilleder, hvoraf man allerede havde registreret omkring 8.000 af billederne.

Desuden kunne han fortælle, at arkivets ældste papir var en koppeattest fra 1820, ligesom man havde flere gamle skudsmålsbøger. Blandt de nyere ting var en film om fritids- centret, og ikke blot selve filmen, men også fraklip fra den, havde man.

Arrangerede udstillinger

For at gøre beboerne i Vildbjerg og omegn opmærksom på det nye lokalarkiv gik man kort efter starten i gang med at arrangere udstillinger, ligesom man i 1983 lavede en billedserie med omkring 250 gamle billeder taget omkring år 1900. af bl.a. fotograf Ole Birkmose, som i 1891 flyttede fra Timring til Vildbjerg, hvor han døde i 1916.

Rent økonomisk havde arkivet stadig ”lommesmarter”, men i midten af 1980’erne lysnede det. For på det tidspunkt modtog man ”et pænt beløb” fra boet efter Jens Bækgaard Iversen Nørgaard, der i en årrække kørte taxi i Vildbjerg og som døde i 1982. En endnu større gave fik arkivet dog, da man fik en anpart i afkastet af Kristian Peder Christensen, Kærmose’s mindelegat

I 1982 mistede arkivet også sin ophavsmand, da H. C. Thomsen blev ramt af en hjerneblødning og indlæggelse på plejehjem, hvor han døde d. 6. oktober 1984. I hans sted indtrådte fhv. købmand Svend Iversen i arkivets styregruppe, hvor han i en årrække fungerede som kasserer.

Første flytning

Fire år senere fik Trehøje Kommune i foråret 1986 selv brug for pladsen på rådhuset. Derfor måtte arkivet flytte til et kælderlokale på Trehøje Plejehjem – nu aktivitetscenter Ågården, hvor huslejen var 100 kr. pr. måned incl. lys og varme. Kælderlokalet blev arkivets hjemsted de næste 11 år. Og trods den afsides beliggenhed var der stadig jævnlige besøg i arkivet.

Fra flere sider blev der med jævnlige mellemrum efterspurgt en bog om Vildbjerg Sogn. Derfor opstod der i sommeren 1988 tanker om at genoptrykke Konrad Understrups bog om Vildbjerg Sogn fra 1921 og Nøvling Sogn fra 1923 og d. 15. december 1988 kunne den ”nye” fællesbog præsenteres for offentligheden.

I 1991 blev arkivet tilbudt at købe en større samling fra 1965 på omkring 125 luftfotos af landejendomme i Vildbjerg Sogn. Arkivet købte samlingen, som senere blev overført til dias-billeder og med hjælp fra fhv. gårdejer Laust Merrild blev der indsamlet oplysninger om samtlige gårdes driftsforhold i 1993.

Skrev stil om dagligdag

Den 30. maj 1992 døde den anden af arkivets stiftere, fhv. politiassistent N.C. Petersen, som i en 10-årig periode havde været en meget aktiv og interesseret lede af arkivet.

Samme år kom nu afdøde lærer Poul Enevoldsen med i arbejdet og takket være hans initiativ skrev eleverne i de fire 6. og 10. klasser på Vildbjerg Skole en stil over titlen ”Min dag i 1994”. Resultatet blev, at arkivet modtog i alt 60 stile, som siden er brugt til belysning af de unges hverdag i 1990’erne. For deres ulejlighed belønnedes hver klasse med 500 kr.

Med årene voksede arkivets mængder af materialer i en sådan grad, at man ikke mere kunne være i lokalet på plejehjemmet. Men det problem blev løst i februar 1997, hvor man ved et møde med daværende skoledirektør Preben Staun fik tilsagn om at få tre rum på i alt 50 kvm. med egen indgang i den daværende nordfløj på Vildbjerg Skole. Til indretningen af de nye lokaler ydede Trehøje Kommune et tilskud på 25.000 kr.

Glæde og vemod

Den 15. december 1997 blev en festdag, da de nye lokaler kunne tages i brug. Omkring 55 personer lagde vejen forbi, og ikke mindst glædede det arkivets medarbejdere, at den daværende Unibank afdeling i Vildbjerg, overrakte en check på 10.000 kr. til indkøb af edb-udstyr. Samtidig blev det dog også en vemodig dag, idet den sidste af de tre initiativtagere til arkivet, fhv. apoteker Niels Kjærgaard Kristensen, der var arkivets leder, havde bebudet, at han stoppede ved årets udgang.

Lokalerne i Vildbjerg Skoles nordfløj blev arkivet hjemsted i de kommende 10 år, og efter man havde fået installeret det nye edb-anlæg blev der for alvor taget fat på ikke alene at overføre såvel de gamle dokumenter som

fotos til edb, men også tage back up af det indscannede, så man var sikker på, det blev bevaret for fremtiden.

2007 blev med den store kommunalreform et skelsættende år. Ikke alene havde eleverne i december 2006 forladt Vildbjerg Skole - ”Den Gule Bygning” – der havde været byens skole i 98 år, for at tage den ny Vildbjerg Skole på Bjørnkjærvej i brug. Der kom også en ny struktur på lokalarkiverne i den nye Herning Kommune, der var opstået ved sammenlægningen mellem Aulum-Haderup, Herning, Trehøje og Åskov kommuner.

Flyttede sammen – og dog

Ændringerne betød bl. a., at de tre lokalarkiver i Skibbild-Nøvling, Timring og Vildbjerg skulle flytte sammen, men stadig være tre selvstændige arkiver, og det krævede selvfølgelig mere plads, end de 50 kvm Lokalarkivet i Vildbjerg rådede over.

Derfor skulle der en ny flytning til. Dog ikke ret langt, eftersom arkiverne fik stillet den gamle villa, Burgårdsvej 10, til rådighed, der hidtil havde huset skolepsykologen og skolens administration og lå på sydsiden af ”Den Gule Bygning”. Her kunne de tre arkiver hver få et rum, men alligevel arbejde tæt sammen.

I forbindelse med flytningen fremkom formanden for Trehøje Turistudvalg, Jørgen Kier, med et forslag om, at det tidligere ”Kajs Autografmuseum”, der var stiftet af Kaj Jensen, Skibbild, skulle lægges ind under arkiverne. For efter Kaj Jensens pludselige død i 1996, var hele samlingen kørt til opbevaring i bibliotekets kælder i Vildbjerg.

Vandaliseret bygning

Jørgen Kiers argument var, at museet ikke var til nogen nytte, så længe det lå gemt i en kælder. Han foreslog, at museet skulle indrettes i ”Den Gule Bygning” sammen med arkiverne. (*Se i øvrigt særskilt artikel om Kaj Jensen og Autografmuseet.*)

Gennem det næste års tid, blev ”Den Gule Bygning” groft vandaliseret og lignede nærmest en ruin, hvilket mange gamle elever samlet til bygningens 100 års jubilæum, var forfærdet over. Efter flere forhandlinger overdrog kommunen i 2007 bygningen til en selvejende institution med Niels Peder Nielsen som formand. En stor flok frivillige tog derefter fat på at genrejse ”Den Gule Bygning” til fordums storhed, og den 28. august 2009 kunne en stolt formand genåbne ”Den Gule Bygning” som kulturhus.

Samtidig kunne han byde velkommen til de nye brugere som var de tre lokalarkiver, der rykkede ind i de gamle klasseværelser C, D og E i bygningens nordlige del. I sydsiden fik Trehøje Kunstforening domicil, mens Autografmuseet rykkede ind i det gamle skolebibliotek i Kælderen og Herning Billedskole tog den gamle inspektørlejlighed i besiddelse. Derudover fik arkiverne på førstesalen et fælleslokale bl.a. til edb-udstyr, ligesom der var et par mødelokaler og et køkken.

Efter flytningen fik de tre arkiver mere edb-udstyr, og det betød en øget digitalisering af arkivernes materialer, ligesom samarbejdet mellem dem blev øget.

Sikrer historien

I jubilæumsåret 2017 har arkivet fem medarbejdere. Blandt dem Poul Hjørnholm, der kom til i 2015, og i dag er arkivets leder. *(Se særskilt liste over arkivets medarbejdere gennem årene.)*

”Vi kan da kun glæde os over, at vi er kommet så godt i gang med digitaliseringen, og reelt er det sådan, at Niels Peder Gludsted konstant arbejder med at scanne såvel gamle som nye dokumenter og fotos ind”, siger Poul Hjørnholm, der selv er meget aktiv på nettet bl.a. med ”Vildbjerg Billeder – Nostalgi”, der findes på facebook.

”Den gruppe har efterhånden et meget stort besøgstal, og billederne fremkalder mange kommentarer fra folk, der enten selv har boet i de forskellige ejendomme eller kan huske, hvem der har boet der og måske har en lille pudsig oplevelse i forbindelse med ejendommen. Og det er da oplysninger, vi i mange tilfælde kan bruge i vort arbejde”, siger Poul Hjørnholm.

Kun på et punkt nævner han et minus i den stigende brug i forbindelse med internettet, hvor folk kan søge i omkring 700 arkiver landet over via adressen: www.arkiv.dk.

”Det vil sikkert medføre et mindre antal fysiske besøg i arkivet, og det betyder, at vi ikke har mulighed for at få en snak med folk og evt. stille supplerende spørgsmål eller give uddybende svar på det, man søger”, siger Poul Hjørnholm, som dog samtidig opfordrer folk til at komme og aflevere dokumenter og fotos til arkivet.

Men han og de fire øvrige medarbejdere glæder sig alligevel over at mødes i arkivet i ”Den Gule Bygning” hver mandag eftermiddag. For her er de med til at sikre Danmarks og danskernes historie for fremtiden. Som arkivets første leder fhv. apoteker Niels Kjærgaard Kristensen så rigtigt skrev i forbindelse med udgivelsen af det første årsskrift i 1999: ”- Hvad af fædres saga findes, bør af eftertiden mindes”.

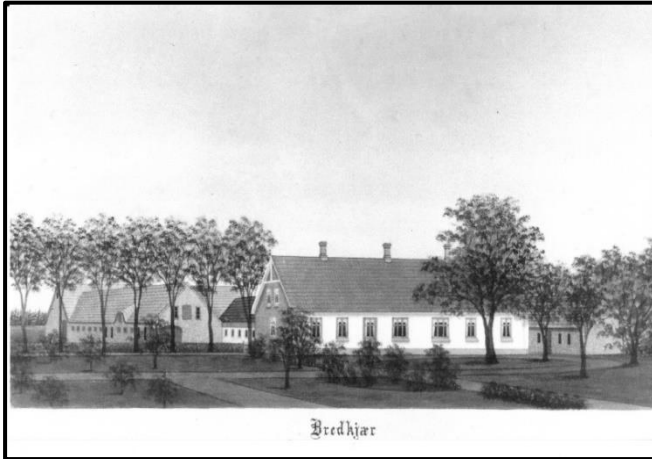
Det grå guld

v/Elisabeth Sivebæk og Peder Bredkjær

Bredkjær i Nøvling

I Bredkjær findes en skat. Sådant blev der sagt i begyndelsen af sidste århundrede. Og det viste sig at være sandt. Skatten bestod nemlig af forekomsten af mergel og rigtig meget af det.

Peder Bredkjærs bedstefar, af samme navn, havde lavet prøveboringer og fundet mergel på sin jord. Fra tidligere vidste man, at mager jord kunne forbedres

ved at tilføre den mergel. Derfor de mange små mergelgrave rundt om ved gårdene. Men her var altså tale om et kæmpefund her. Peder Bredkjær var meget optaget af jernbanedriften, og banen var kommet til Skibbild i 1904.

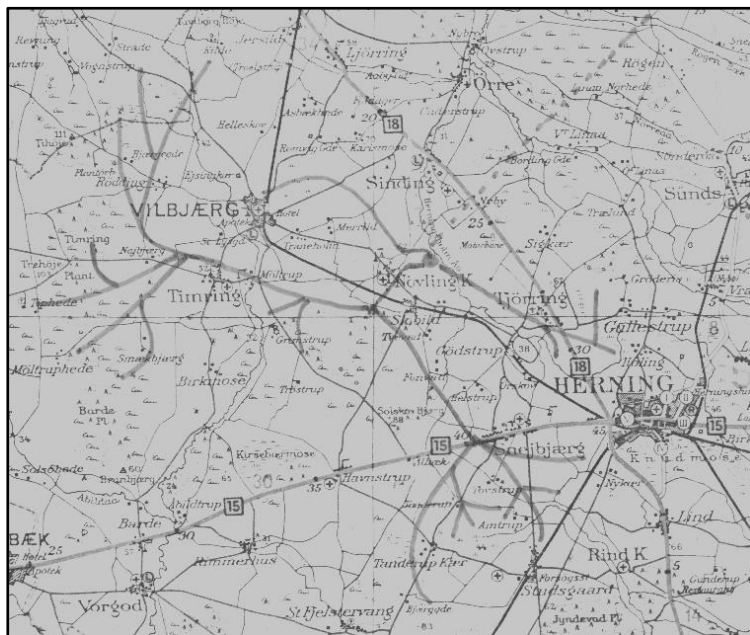
Han havde så tænkt sig, at mergelen skulle fragtes op til Skibbild sta-

tion. Men da han søgte råd ved Hedeselskabet, anbefalede de, at han henvendte sig til en entreprenør, i dette tilfælde tyskeren H.Theut, Viborg.

Det næste der nu skete, var dannelse af et mergelselskab, d.26. februar 1919, hvor sognene: Snejbjerg, Tjørring, Timring og Vildbjerg- Nøvling fik tilladelse til at optage et lån på 910.000 kr. til driften. Samme år 14. september begyndte man at aftage overjord, og 20. marts næste år var arbejdet i gang.

Forinden var der ankommet materiel, og tipvognsspor var blevet udlagt. Samtidig strømmede arbejdskraft til den nybyggede barakby.

F.eks. havde polakkerne kone og børn med, som gik i skole i Nøvling. Der kom også svenskere, 12 ad gangen i et sjak. Det var ikke ualmindeligt at de yngste kun var 12 år. Der opstod et helt lille samfund med marketenderi, ”cafe-teria.

Kort over mergel-sporene. Bredkjær i midten

Hele området dækkede vel ca. 3 tdr. land, og den store mængde mergel blev via udlagte spor kørt viden om på Herning egnen. Af de 96 km spor nåede et til Møltrup hede. Her har en gammel hedebonde, Hjalmer Pedersen, for talt om betydningen for jorden, hvor han tjente i 5 år. Før

ste år var der ikke græs til dyrene, og det sidste år var der 40 læs hø, en meget stor fremgang takket være mergelen. I løbet af 20érne aftog behovet for mergelingen og arbejdet stoppede.

Men hvad betød skatten i Bredkjær?

Indtægten fra mergelen var helt sikkert en kærkommen skat for min bedstefar og hans familie. Bredkjær var nemlig, før mergelen blev fundet, det min far kaldte en ”mager gård”, som til trods for sin størrelse ikke gav noget særlig udbytte, grundet at jorden var så sandet, som den var.

Med indtægten fra mergelen var der pludselig ting, som blev muligt.

Både bedstemor og bedstefar havde været på højskole (henholdsvis Ry –og Vallekilde højskole) og været glade for det, så derfor var det en stor glæde, at der nu blev råd til at give alle 8 børn samme oplevelse.

Indtægten fra mergelen gjorde det også muligt at hjælpe børnene lidt på vej ud i voksenlivet. Bedstefar byggede en helt ny gård til den ældste søn og gav ham 50 tdr. land med til at dyrke. Gården fik navnet Ny Bredkjær og ligger stadig den dag i dag som nabogård til Bredkjær. En anden søn fik en købmandsforretning i Skibbild. Desværre var der allerede en købmandsbutik i byen, så det viste sig, at der ikke var basis for en mere, men det er en anden historie.

Den blev for øvrigt solgt videre til møllerens søn, og min farbror Viggo fandt et andet arbejde. Bedstefar nåede også at forbedre bygningerne på Bredkjær, før han pludselig døde i en alder af 61 år.

Bedstemor drev derefter gården videre i nogle år sammen med sønnen Henry. I 1943 solgte hun gården til en spekulant. Han var den første i rækken af flere, som i bund og grund nok var mest optaget af at tjene nogle hurtige penge. Én gravede mosen op, én fældede ti tdr. land skov, og under en andens ejerskab brændte gården under mystiske omstændigheder. Da det var under krigen, blev branden aldrig efterforsket, fordi tyskerne havde taget kommandoen over det danske politi. Bygningerne er i dag udlejede, og jorden drives af familien Sønderby.

Kildematerialet til dette indlæg er fra Peder Bredkjær, Timring og ”Min Nøvling bog” 1973, skrevet af elever i 4.-5. kl. v. G. Jespersen.

Tipvogne til mergeltransport

På Skibbild-Nøvling Arkiv findes et omfattende materiale om dette første Mergelselskab. Senere i 50'erne genoptog Mergelselskabet gravningen. Da var sporene for længst fjernet, og mergelen blev kørt ud med lastbiler. Herom er der ligeledes megen materiale at læse på arkivet.

Kaj's Autografmuseum

Danmarks eneste Autografmuseum findes i Vildbjerg

v/Knud Bunde

En af de enkeltstående personer, der har bidraget med en større samling til arkiverne, er Kaj Jensen, Skibbild. Han var midt i 1980'erne blevet tilkendt invalidepension og kastede sig derfor i 1986 for alvor over sin store interesse og lidenskab – at samle autografer. Ved alle større arrangementer mødte Kaj personligt op og sikrede sig de kendtes autografer. Ikke alene i skriftlig form. Han inviterede også kunstnere og politikere til hjemmet i Skibbild, hvor de enten malede på det plankeværk, der var rundt om huset eller satte deres håndtryk og skrev autograf i nylagt våd cement.

Men Kaj var ikke alene autografsamler. Han var også glødende EF-tilhænger, og i en periode producerede han en halv times EF-program til lokalradioer over hele landet. Derfor blev han også med rette i 1987 kåret til årets danske EF-borger. Til orientering var EF forgængeren til dagens EU.

Værdifuldt klenodie

Med tiden fik Kaj Jensen skabt en enorm samling af autografer og genstande med autografer. Mange samlede han selv, men efterhånden som kendskabet til Kaj's Autografmuseum bredte sig, henvendte flere og flere sig og forærede genstande med autografer til Kaj. Klenodiet over dem alle er en T-shirt med Michael Jacksons autograf.

Oprindeligt tilhørte den en færdselsbetjent, der havde fulgt sangeren under hans besøg i Danmark, og ved afrejsen forærede Michael Jackson ham T-shirten. Den værdifulde T-shirt opbevares i dag under sikre forhold.

Bekymret kommune

Gennem årene havde Kaj Jensen samlet omkring 10.000 autografer, og da han var ugift og barnløs forærede han sit hus og museet med indhold til Trehøje Kommune som en selvejende institution hvilket skulle vise sig at

være et klogt træk. For den 26. april 2006 døde Kaj Jensen uventet af et hjertetilfælde, hvilket betød lukning af museet.

Efter lukningen stod det værdifulde museum ubeskyttet, hvilket bekymrede Trehøje Kommune. Derfor bad man ”De Aktive 60’ere” fra Vildbjerg om at tømme museet og bringe effekterne i sikkerhed i bibliotekets kælder.

”At tømme huset var faktiske et større arbejde, ned vi havde regnet med. Samtlige rum i huset var fyldt med autografplancher, papirer og andre effekter. Derfor skulle vi have alt set igennem og sorteret, inden vi kunne flytte det”, siger en af deltagerne i flytningen, Jens Kristensen. Alligevel tog flytningen af de mange genstande fra Skibbild til Vildbjerg to dage.

Fra kælder til kælder

Da lokalarkiverne i 2007 flyttede sammen i huset på Burgårdsvej 10, foreslog formanden for Trehøje Turistudvalg, Jørgen Kier, der også var medlem af kommunalbestyrelsen i Trehøje Kommune, at arkiverne skulle overtage autografmuseet. ”Samlingen er jo ingenting værd, hvis den bare

Museet flyttes af Aktive 60’ere

ligger i en kælder”, var Jørgen Kiers argument. Arkiverne var ikke afvisende overfor tanken, men rent pladsmæssigt kunne det ikke lade sig gøre i den daværende situation. Først da ”Den Gule Bygning” i 2009 blev officielt indviet som kulturhus kom de mange autografer og effekter fra det nedlagte Kaj’s Autografmuseum atter til ære og værdighed,

da de kælderlokaler, der tidligere rummede skolebiblioteket i den nedlagte skole blev overdraget til museet. Her præsenterer såvel autograferne som de mange effekter sig på flotteste vis, og folk, der besøger museet, udtrykker da også begejstring over det.

Nøvling gamle Kirkegård

v/Kirsten Kristoffersen

Et stykke vej nord for Skibbild - Nøvling findes Nøvling Sogns ældst daterede sted, nemlig Nøvling gamle Kirkegård. Det er et ejendommeligt område, man

Nøvling Kirke

kommer til, når man forlader Trehøjevej og kører et lille stykke mod nord ad Nøvlingholmvej, og derefter drejer ind ad en grusvej, hvor vejskiltet siger "Vejkirke" - der henvises her til Sinding Kirke. Et simpelt træskilt med ordene "Nøvling gl. Kirke" står ved en gammel, lidt rusten smedejernslåge. Inde bag denne ligger så den gamle kirkegård,

der i århundreder var det sted, hvor sognets beboere begravede deres døde. Hele kirkegården er efterhånden overgroet af efeu og mange andre planter. Små træer og hække om gravene vokser frit og vildt. En del gravsten er der stadig, nogle passede og rene, så teksten er lige så tydelig som på en ny gravsten, andre tydeligt mærkede af tidens tand: Forvitrede, itugåede, teksten nedslidt og så godt som ulæselig. Et par enkelte grave er omgærdet af et lavt smedejernshegn, andre af gravene går fuldstændig i et med vildnisset.

Bemærkelsesværdige er de mange barnegrave. Der var nok en grund til, at folk fik mange børn i gamle dage. Man skulle sikre sig, at der var nogen, der voksede op og kunne tage over efter forældrene, når det engang blev tiden.

Eet sted er der velholdt og helt civiliseret. Det er stedet, hvor den gamle kirke lå, indtil den blev revet ned og flyttet i 1917, altså for nøjagtig hundrede år siden!

Kirkens grundtegning er vist ved en lav hæk, og en stor kampesten midt i kirkeskibet fortæller, at Nøvling Kirke blev omtalt i 1325, og at kirken blev flyttet i 1917.

Den første kirke i Nøvling.

I 600 - 700 år lå der her på stedet en lille, kullet kirke (kirke uden tårn), første gang omtalt i "Ribe Oldemoder" ca. år 1325. Man mener, at kirken nok har ligget der i ca. 100 år på dette tidspunkt. Måske har der før den været en

Barnegrav

trækirke, men det ved vi ikke noget om. Kirken blev bygget meget tæt på Thorshøj, et sted, der i den hedenske tid havde været brugt som "offersted". Bønderne har slæbt store kampesten fra markerne hen til dette sted, hvor bygmesteren så gik i gang med at bygge en stenkirke, hvor markstenene udgjorde fundamentet.

Ovenpå blev der lagt tilhuggede kvadre, så langt tålmodigheden og pengene rakte. Den sidste del af kirken blev nemlig opført af rå marksten. Det første tag har sikkert været af halm og lyng, eller måske træplader. I kirkens første mange år har der

hverken været kirkebænke eller prædikestol, ej heller altertavle! Man stod op under den katolske messe, og præsten forrettede messen ved alterbordet, over hvilket der i stedet for altertavle var et lille vindue, hvor morgensolen kunne titte ind.

Først efter reformationen i 1536 begyndte der at ske forandringer i kirken: Der kom større vinduer, bænkeplads til hver beboelse i sognet, så man kunne sidde ned under prædikenen, der ofte var lang.

Præsten fik en prædikestol, der kom en albertavle op, som dækkede det lille vindue mod øst. Menigheden deltog nu også i sangen, så der måtte en forsanger, "degn", til, og langt senere kom der kakkellov i kirken. Men belysning og orgel blev aldrig installeret i den gamle kirke!

Og hvorfor blev kirken så flyttet?

De fleste mennesker i Nøvling Sogn boede i mange år i den nordøstlige del af sognet. Her var der vand i åerne, her var den gode jord, så det var en helt naturlig ting, at man slog sig ned her og ikke i den sydvestlige del, der for en stor del var bevokset med lyng.

Interiør fra kirken

Men da man begyndte at opdyrke heden, og især da jernbanen kom til området lige først i 1900 -tallet, blev det efterhånden sådan, at de fleste mennesker i sognet kom til at bo i denne del, og så lå kirken helt forkert. Den var også blevet for lille og trængte til en del reparation, så det endte altså med, at man i 1917 rev kirken ned og kørte de materialer, der kunne genbenyttes, til det sted, hvor kirken ligger i dag. Den nuværende Nøvling Kirke blev indviet i foråret 1919 og blev altså bygget på 1½ år.

I de første år efter kirkens flytning blev gravene på den gamle kirkegård passet som før - den sidste begravelse her foregik i 1923, men efterhånden fik mange grave lov af passe sig selv, så nu er der mest "naturgrund" på stedet. Den mindsten, som præsten Anders Henckell fik lavet og opsat i korvæggen til minde om sig selv og sine tre salige hustruer, ligger nu på den gamle kirkegård. Teksten er desværre ikke tydelig mere, men Henckell fik den også opsat allerede i 1741, længe før han selv døde.

Den første Nøvling Skole

Kirken havde præst og degn sammen med Sinding kirke, men da der i 1739 blev udstedt en forordning af hans majestæt kongen, at der nu også skulle holdes skole ude på landet, måtte man jo ansætte en degn, der også kunne være skoleholder, og en sådan person skulle også have et sted at bo og en lille "skolelod" til at dyrke noget til livets opretholdelse.

Ejeren af Sindinggård var den, der skulle udføre kongens ordre om en skole i Nøvling, og han fik ansat Niels Bolm (Bolm = Ballum, som var hans hjemsted nede i Sønderjylland). Han og hans unge kone skulle nu bo ved Nøvling Kirke, hvor han både skulle være degn og skoleholder. De skulle bo i et hus, som endnu ikke var der, og der var heller intet sted at lægge det! Det fandt man dog råd for, thi der var jo plads nok på kirkegården. Et lille bindingsværkshus blev hurtigt rejst, der skulle de bo som en midlertidig løsning, der dog kom til at vare i fire år.

Huset var lille, og i degnens stue skulle han så undervise sognets børn. Det har ikke været let for nogen af parterne, og om vinteren har det sikkert været ubehageligt koldt at bo i et lille helt uisoleret hus i et hjørne af kirkegården. Efter 4 år blev der så opført et rigtigt skolehus på et stykke jord, der var beregnet hertil. Det må have været en festdag for Niels Bolm og hans kone, da de kunne flytte ind i et rigtigt hus. Husets stue var dog stadig skolestue!

Og her blev der så holdt skole i ca. 130 år, indtil man i 1878 flyttede skolen til Nøvling, hvor der blev bygget en ny skole. Senere blev denne bygning solgt til konfektionsfabriken "Jørli", og i dag huser den Council Center.

Da først skolen var blevet flyttet til det sted i sognet, hvor de fleste mennesker nu boede, fulgte kirken efter. I dag er Nøvling gamle Kirkegård ved Nøvlingholmvej et dejligt sted at gå rundt og lade tankerne veksle mellem fortid og nutid. Og se og mærke, hvor smukt forfald kan tage sig ud!

Kilder:

Konrad Understrup: Nøvling Sogn, 1923.

"Nøvling Kirke", udgivet af Nøvling Menighedsråd 1993, i samarbejde med Gothfred Jespersen, samt arkivalier og fotos fra Skibbild - Nøvling Lokalhistoriske Arkiv.

Nogle træk fra Røde Kors' afdeling i Vildbjerg senere Trehøje mellem 1950 – 1994.

v/Svend Aa. Madsen.

Røde Kors' oprindelige formål var primært at yde hjælp til sårede under krig ligegyldig, hvilken nationalitet disse tilhørte.

Formelt blev Røde Kors grundlagt på initiativ af schweizeren Henry Dunant ved en konference i Geneve 1863. Baggrunden for oprettelsen var hans

Henry Dunant 1828 - 1910 (Foto fra nettet)

oplevelser på slagmarkerne ved Solferino i 1859, hvor han sammen med nogle frivillige kvinder begyndte at yde førstehjælp til de sårede.

Senere er der kommet mange og andre tiltag til.

I Danmark så Dansk Røde Kors dagens lys ved oprettelsen af "Foreningen af syge og såredes pleje under krigsforhold" i 1876.

Det startede meget småt, senere – i 1917 – blev organisationen landsdækkende ved oprettelse af lokalforeninger. På denne måde opstod der et netværk af frivillige over hele landet.

I dag er der i Danmark omkring 51 000 medlemmer og 25 000 frivillige fordelt på 220 lokalforeninger. Navnet Dansk Røde Kors blev i 2011 ændret til blot Røde Kors for at udtrykke, at organisationen var verdensomspændende.

Det fælles logo har lige fra begyndelsen været et rødt kors på en hvid bund. Med denne udformning kunne man måske få den tanke, at det har noget med kristendom at gøre, hvilket ikke er tilfældet, idet det er udformet ud fra det schweiziske flag – bare modsat i farverne. Grunden til dette valg var nærliggende, da ophavsmanden til oprettelsen af organisationen, som tidligere nævnt, var schweizer.

Heldigvis har Danmark været forskånet for krig, hungersnød og store naturkatastrofer i større omfang, men ude i verden yder Røde Kors, Danmark, en stor indsats, når der er behov for det.

Alligevel er der områder nok at tage fat på her i Danmark, hvor Røde Kors giver en hjælpende hånd. Det er for eksempel i forbindelse med besøgstjeneste, vågetjeneste, nørklere, førstehjælp, genbrug, julehjælp, ferielejre for børn m. m.

Også asylcentrene i Danmark drives af Røde Kors. Det vil sige, at organisationen har ansvaret for asylansøgnernes ve og vel, mens deres sag bliver behandlet.

Røde Kors logo

At der kom en lokal afdeling af Røde Kors i Vildbjerg, kan man takke den daværende formand for samaritterforeningen, malermester Hedegaard Mortensen, for. Vildbjergafdelingen blev oprettet på en stiftende generalforsamling den 6. oktober 1950, og den første bestyrelse kom til at bestå af følgende personer:

Hr. Dr. Eberholst – Vildbjerg (Formand).

Hr. Rutebilejer Ovesen – Vildbjerg (Næstformand).

Hr. J. Hedegaard Mortensen – Vildbjerg (Formand for Samaritterforeningen etc.).

Fru. Forvalter Larsen – Møltrup.

Fru. Ruth Christensen – St. Trøstrup (Kasserer).

Hr. Gaardejer J. Poulsen – Riis Timring.

Hr. Smedemester Pedersen – Nøvling.

Lærerinde Frk. K. Jensen – Rødding (Sekretær).

Da formalia således var på plads, trak man i arbejdstøjet, så man var klar til Røde Kors ugen fra den 2. – 9. september 1951.

Der var mange ting, der skulle tages stilling til og sættes på plads. Af den grund samledes bestyrelsen til et møde hos Christian Ovesen i august måned,

Fra venstre: Hedegård Mortensen, Chr. Ovesen og S. Jordal. Foto er udlånt af Anne Marie Ovesen

hvor det vigtigste punkt på dagsordenen var aktivitetsugens husstandsindsamling. På mødet blev man enige om, at samaritterne skulle forestå denne indsamling, og for at gøre lidt reklame for sagen skulle samaritterne op til ugen afholde en katastrofeøvelse i form af en fingeret bilulykke.

Desuden skulle Vildbjerg biograf lejes for en aften, så der ad to gange, klokken 19 og 21, kunne vises en Røde Kors film med titlen: "Det gælder os alle".

Også en kirkekoncert blev stabled på benene. I den forbindelse fik man overtalt præsten til at fortælle lidt om Røde Kors' arbejdsområder.

Endelig skulle der i alle forretninger oplæbes Røde Kors plakater, hvor teksten havde følgende ordlyd: "Hjælp os til at hjælpe". Man må erkende, at alle sejl blev sat til.

Efterfølgende viste det sig, at det havde været alt arbejdet værd, da resultatet af ugens anstrengelser forelå, idet overskuddet kom til at lyde på 2860 kroner. Af disse blev halvdelen indsendt til hovedorganisationen.

I gennemsnit havde hver husstand i området givet 3 kroner og 15 øre, hvilket var det næsthøjeste gennemsnit i hele Danmark.

Denne Røde Kors uge blev en fast tilbagevendende årlig begivenhed, der blev afholdt i første halvdel af september måned, hvor alle kræfter blev sat til i forbindelse med afholdelse af blandt andet filmaftener, kirkekoncerter, tombola, priklotteri og husstandsindsamling.

Også en børnetombola blev der arrangeret i 1954, hvor rutebilejer Christian Ovesen fik tombolaen installeret i én af sine busser, hvorefter han kørte rundt til områdets skoler, for at så mange børn som muligt også fik lejlighed til at være med.

Folk, der dette år gav et beløb ved indsamlingen, fik et synligt bevis på, at de havde givet en skærv. Det skete ved, at de fik udleveret en nål, som var udformet som et Røde Kors mærke, der kunne sættes på tøjet.

Dette Røde Kors mærke til at sætte på tøjet, er af nyere dato. Foto Sv. Aa. Madsen

Efter denne hektiske start med et stort aktivitetsniveau havde bestyrelsen åbenbart opbrugt kræfterne, for på generalforsamlingen i 1958, konstaterede næstformanden, Chr. Ovesen, med beklagelse i stemmen, at der på grund af forskellige omstændigheder ikke havde været afholdt generalforsamling i 3 år.

At der havde været problemer, ses tydeligt af, at der kun var et punkt på dagsordenen: "Foreningens fremtid – nedlæggelse eller fortsættelse".

Efter nogen diskussion og en god snak blev man enige om at fortsætte, og en ny bestyrelse blev valgt.

Vanskelighederne skyldtes ikke mangel på interesse fra borgerne, for i 1959 blev der udsendt girokort til 108 nye medlemmer.

Men faren for nedlæggelse var ikke helt afværget, idet punktet atter var oppe at vende på generalforsamlingen i 1960. Også i dette tilfælde valgte man at se tiden an. En medvirkende årsag til dette var, at den tilstedeværende rejsesekretær fra Røde Kors kom med nogle idéer og forslag til nogle nye arbejdsmetoder, der måske atter kunne sætte liv i arbejdet.

Gennem årene har afdelingen af Røde Kors i Vildbjerg deltaget i de forskellige landsindsamlinger til gavn i de områder verden over, hvor folk af den ene eller anden grund er kommet i nød.

For eksempel blev der i 1951 indsamlet tøj til de berørte mennesker ved oversvømmelserne i Po-dalen i Italien. Pengebeløbet kom på landsplan op på 150 000 kroner, som blandt andet blev brugt til medicin.

I 1960 blev der igen brug for en landsindsamling, da der var udbrudt hungersnød i Congo. Husstandsindsamlingen her i området gav i den forbindelse 2000 kroner.

Ved samme lejlighed fik Vildbjergafdelingen i øvrigt en gave lidt ud over det sædvanlige, idet gårdejer Arne Christensen, St. Trøstrup, Timring og hans

mor Marianne Christensen, Vildbjerg skænkede Røde Kors en byggegrund på Johansvej i Vildbjerg.

Grunden blev senere solgt i 1963 til civilingeniør Johannes Jørgensen, Roskilde for 5700 kroner.

Som tak for gaven blev man i bestyrelsen enige om at ansøge Dansk Røde Kors om en platte til giverne som en lille erkendtlighed.

Indsamlingen i 1961 gik til Algier, og i 1966 modtog Vietnam og Indien donationerne.

Da byggeboomet satte ind i 1960'erne, og kvinderne kom ud på arbejdsmarkedet, opstod der et behov for at få børnene passet – også her i området. Det medførte, at formanden skoleinspektør L. P. Andersen på årets generalforsamling i 1964 kunne meddele, at der var udkastet planer om opførelse af en børnehave i Vildbjerg drevet af Røde Kors med støtte fra staten og kommunen.

Børnehaven med plads til 40 børn skulle dække behovet for børnepasning ikke blot i Vildbjerg, men også i Nøvling og Timring.

Med hensyn til byggeriet var det i gode hænder, for Dansk Røde Kors havde landet over bygget og drevet flere lignende børnehaver og plejehjem, så erfaringsgrundlaget var i orden.

Første punkt i forbindelse med byggeriet var at finde en egnet grund, som blev købt af Christian Nygaard i begyndelsen af januar måned 1966. Senere blev der foretaget en husstandsindsamling i Vildbjerg-Nøvling og Timring sogne, som dækkede Vildbjergs afdeling af Dansk Røde Kors.

Årsagen til denne indsamling var, at afdelingen selv skulle kunne stille med 12 000 kroner, og man havde kun halvdelen i kassen.

Bygningen i Vildbjerg på den 2000 kvadratmeter store grund blev opført efter de samme principper som den i Give. Prisen blev anslået til cirka 250 000 kroner, men den endte på 298 832,15 kroner.

Knapt var børnehaven færdigbygget, før man i 1969 begyndte at tale om en vuggestue. Denne idé blev dog udskudt til senere, idet en kommunal behovsanalyse viste, at der blandt beboerne i området ikke var den store interesse for en sådan.

I 1969 var medlemstallet kommet op på 479 personer.

På et bestyrelsesmøde i 1970 på Vildbjerg hotel foreslog formanden Hedegaard Mortensen, at der af praktiske grunde skulle nedsættes 3 udvalg:

- Et økonomiudvalg, der blandt andet skulle tage sig af den årlige Røde Kors uge – formand: Viktor Sørensen.
- Et uddannelsesudvalg, hvis hovedopgaver var at varetage uddannelsen af samaritter og afholdelse af kurserne i Elementær syge- og sundhedspleje – formand: Willy Ovesen.
- Et socialudvalg. Det skulle tage sig af diverse byggesager og aktiviteterne vedrørende pensionisterne – formand: Johanne Poulsen.

Samaritterkursus i vinteren 1971-72. Willy Ovesen står i midten med front i mod. Foto udlånt af Anne Marie Ovesen.

Efter dannelsen af Trehøje Kommune i 1970 fik bestyrelsen for Røde Kors lov til at igangsætte opførelsen af en børnehave i Ørnhøj. Folkene bag ansøgningen havde gode kort på hånden, for Ørnhøj borgerforening havde skænket en grund på 4366 kvadratmeter til det gode formål.

Knappt var tilladelsen givet til Ørnhøj, før Sørvad også kom på banen med et ønske om at oprette en børnehave. Det fik de kommunalbestyrelsens accept til, men det blev på lidt andre vilkår, da en behovsanalyse, som Trehøje Kommune

havde ladet foretage i begyndelsen af 1971 ikke viste det samme behov for en børnehave i området, som den undersøgelse Røde Kors havde lavet i efteråret 1970. Derfor besluttede man fra kommunens side, at der i første omgang skulle lejes nogle lokaler, eventuelt på Sørvad skole, hvor der kunne afvikles legestue, mens man med hensyn til selve dagplejen ville finde egnede private aktører i egne hjem.

Legestuen i Sørvad blev en slags forløber til, at der op gennem 1970'erne blev oprettet legestuer i de fleste af de gamle sogneområder i Trehøje Kommune.

Ved kommunesammenlægningen skiftede den lokale afdeling for øvrigt navn i 1972 til Trehøjeafdelingen.

Jævnligt blev der foretaget en tegning af nye medlemmer. Det skete blandt andet ved, at nogle store skoleelever og pensionister blev hyret til at besøge husstandene i Trehøje Kommune.

Det var en stor succes i 1971, hvor der blev tegnet 754 medlemmer mod 416 året før.

Men efterhånden blev det sværere at få nogle til at gå rundt og stemme dørklokker i forbindelse med medlemstegningen. Derfor besluttede bestyrelsen sig for, at der kun ville blive personlig opkrævning i byerne, mens der i landdistrikterne ville blive udsendt et girokort. Man forsøgte dog en sidste gang at stimulere interessen for at få nogle til at gå rundt ved, at de ville få udbetalt en mindre godtgørelse.

Et nyttegnet medlem blev betalt med 2 kroner, mens det kun ville kaste en enkelt krone af sig, hvis man kunne formå folk til at fortsætte medlemskabet. Omkring 1980 nøjedes man med at sende et girokort ud til alle husstande i kommunen, hvilket naturligvis hurtigt blev at se på medlemstallet.

At nogle af bestyrelsesmedlemmerne i Trehøje Røde Kors var langtidsholdbare ses af, at medstifter, bestyrelsesmedlem og formand rutebilejer Chr. Ovesen i 1971 blev hædret for 27 års ihærdigt arbejde for Røde Kors sagen, idet han fik tildelt en sjældent givet hædersbevisning.

I 1973 var det Hedegaard Mortensens tur, da han blev tildelt den næsthøjeste udmærkelse, der kan opnås indenfor Røde Kors for sit 30-årige virke som henholdsvis medstifter, bestyrelsesmedlem, formand og kursusleder.

Trehøje Kommune var i en rivende udvikling, som medførte, at der hurtigt blev behov for flere børnehavepladser.

Det bevirkede, at Trehøje Kommunes socialudvalg med Richard Bakbo i spidsen inviterede Røde Kors' forretningsudvalg til et møde i kommunens administrationsbygning i slutningen af 1977. På mødet blev der fra kommunens side fremlagt planer om at bygge nye børnehaver i Vildbjerg eller Skibbild i 1979 til 40 børn samt en ny børnehave i Sørvad til 22 børn i 1980. I den forbindelse ønskede kommunens socialudvalg at forhøre sig, om Røde Kors var interesseret i at stå som bygherre ved de to byggerier.

Røde Kors' forretningsudvalg var ikke varm på idéen, så det anbefalede, at kommunen selv stod for byggeriet.

Dette møde blev begyndelsen til enden på Røde Kors' drift af børnehaver i Trehøje, og som et punktum blev børnehaven i Vildbjerg overtaget helt af kommunen i 1986.

Samme år havde afdelingen 160 medlemmer.

Endnu én af de trofaste kræfter i bestyrelsen takkede af i 1980. Det var Hilda Andersen, Timring, der frasagde sig arbejdet på grund af svigtende helbred. I afskedsgave fik hun en platte af Røde Kors.

Et ungdomsbillede af Hilda Andersen, der bestod samaritertjenestens prøve så tidligt som i 1943. Foto: Timring Arkiv.

Besøgstjenesten kom i faste rammer i 1987, da Røde Kors afdelingen indbød kommunens socialudvalg, præster, læger, hjemmesygeplejersker og hjemmehjælpere til et orienterende møde.

Der var en god deltagelse fra de forskellige grupper. På mødet fortalte en person fra Røde Kors om besøgsarbejdet, og efterfølgende var der en god debat.

Afslutningsvis blev Anne Helene Jensen valgt til besøgsleder. Efter nogle år på posten blev hun i 1991 afløst af sin svigerinde Maren Jakobsen.

Arbejdet vedrørende besøgstjenesten kom langsomt i gang, hvor den primære opgave i første omgang var at finde egnede besøgsvenner. I 1992 var der 7, men man kunne sagtens bruge flere, så derfor blev der udlagt nogle brochurer omkring arbejdet på apoteket og i hjemmeplejen. Også en omtale i Lokalavisen i 1993 hjalp gevaldigt på antallet af interesserede, så man efterhånden kom op på 14. Samme år blev den årlige obligatoriske Røde Kors uge flyttet fra september måned til maj måned, fordi den ofte kolliderede med efterårets landsindsamlinger.

Aktuelt fungerer Trehøje Røde Kors i bedste velgående med Thilde Brunsgaard i spidsen. Medlemstallet er desværre ikke så stort som tidligere, men i 2017 er 143 personer tilknyttet Røde Kors' afdeling i Vildbjerg enten som medlem eller som frivillig deltager i én af afdelingens mange aktiviteter. Røde Kors ugen er forsvundet, men ellers er arbejdet stadig i stort omfang baseret på de oprindelige kerneydelser.

Kildemateriale: Røde Kors' protokol 1950 – 1994.

En parade af gode historier

v/ *Knud Bunde*

Siden 1999 har Lokalarkivet i Vildbjerg udsendt årsskrifter

Efter at Lokalarkivet for Vildbjerg Sogn var startet i 1977, blev det flere gange drøftet, om der var basis for at udgive en efterfølger til den bog om Vildbjerg Sogn, som Konrad Understrup på opfordring af en kreds af Vildbjergensere havde skrevet i 1921. Hver gang endte drøftelserne resultatløse. Dog blev der i 1988 i samarbejde med Lokalarkivet i Skibbild-Nøvling foretaget et genoptryk af de originale bøger i en fællesbog.

En god idé

Igen gik der 11 år, inden medarbejderne på arkivet fik en god idé: - Hvorfor udgiver vi ikke et årsskrift fremfor en generel bog?

Som sagt så gjort, og i 1999 så 1. udgaven af årsskriftet fra "Lokalarkivet for Vildbjerg Sogn" dagens lys. Årsskriftet var på 60 sider, og i det første nummer havde man fået en række personer fra byen til at skrive et indlæg. Bl.a. skrev arkivets tidl. leder fhv. apoteker Niels Kjærgaard Kristensen et indlæg om lokalarkivet og dets evne til at passe på historien, mens fhv. kommunaldirektør Verner Ebdrup skrev om Vildbjerg gennem det 20. århundrede.

I de 16 udgaver af årsskriftet, der hidtil er udkommet, er det en sand parade af lokalhistorier, der er blevet bragt i de forskellige hæfter. Kendetegnende er det dog, at man allerede fra det andet skrift i år 2000 begyndte på den populære serie "Årets gang i billeder". En serie, der stadig findes i årsskrifterne, dog i en betydelig udvidet udgave i forhold til det første år.

Et lille opslagsværk

Men det er ikke alene historier, der har præget årsskrifterne gennem årene. For reelt kan de også bruges om små opslagsværker. I 2001-udgaven er der således et udklip fra Herning Folkeblad fra 24. december 1901. Og det er et udklip, der har haft mere end almindelig interesse – nemlig skattelig-

ningslisten for 1902 for Vildbjerg -Timring - Nøvling Kommune. Heraf fremgår det f. eks. at læge Fischer skulle betale 305 kr. i skat, mens det moderne Vildbjergs fader, Niels Mouritsen, skulle erlægge 294 kr.

Et andet interessant referat fra HF er fra 6. juni 1901., der omhandler et møde i Hallundbæk ved Hodsager. Emnet var linieføringen af den kommende bane fra Skjern til Skive, og blandt mødets deltagere var Niels Mouritsen, der slog til lyd for, at banen skulle gå over Vildbjerg og her krydse Holstebro – Herning banen. Nu blev banen aldrig til noget, da den blev overhalet af udviklingen og kun nåede fra Skjern til Videbæk.

Nyt samarbejde

De første årgange af årsskriftet var udelukkende trykt i sort/hvid, og kvaliteten ikke altid lige god. Specielt gjaldt det, hvor man overførte de gamle annoncer til årsskriftet. Men i 2002 dukkede de første farvefotos fra årets gang op, og det har de været siden – altså bortset fra 2003, hvor man atter var tilbage i sort/hvide fotos. Gennem alle årene har årsskriftet stort set holdt sig på et sidetal omkring 60 sider og frem til 2014 var det udelukkende artikler fra Vildbjerg Sogn, der blev bragt. Den tradition brød man med i 2015, hvor man drog nytte af det samarbejde arkiver fra Skibbild-Nøvling, Timring og Vildbjerg har oparbejdet gennem årene. Nu dækker årsskriftet alle tre arkiver samt Autografmuseet og Trehøje Modeljernbane. Samtidig har man indført en ens forside med et foto af ”Den gule Bygning”. Endelig er man gået et ”nummer” op i størrelse, hvilket sammen med den rolige forside har gjort hæftet pænere.

Vildbjergs pensionat

v/Jens Nickelsen og Tove Lykkeberg.

I 1958 oprettedes et pensionat i Jyllandsgade i Vildbjerg. Pensionatet fungerede til 1972.

Indehaver Edith Nickelsen med barn

Edith mistede pludselig sin mand, som døde af meningitis, da hun havde Laurids på 5 år og ventede Jens om halvanden måned. Hendes mand Jens Nickelsen døde som 36 årig. Dengang var der ikke hjælp at hente ved det offentlige, man måtte klare sig selv. Hun arbejdede med markarbejde, og

børnene blev passet. Hun havde lært at lave mad derhjemme, da hun var den ældste af 10 søskende. Det var da nærliggende at oprette et pensionat i sit lille hjem.

Der var en overgang 36 pensionærer, og der boede også folk i værelser på loftet. På loftet var der 2 værelser, og de var altid optaget. I selve huset var der en lille og en stor stue med kokostæppe, det var praktisk. Dagen begyndte kl. 4.30 med at smøre op til 150 stykker mad. Og det var næsten ligesom at smøre madpakker til børn. En ville have leverpostej, en ville have pudder-sukker og en spegepølse o.s.v.

Så kom der nogen til morgenmad, og derefter gik det løs med forberedelser til aftensmaden. Edith havde gerne et par damer til hjælp i køkkenet. Hjælp til opvasken og lignende kunne være kvindelige pensionærer, som fik maden lidt billigere på den måde.

Hjælp til opvasken

nytårsaften, kunne man bare være ved Edith. Hun blev som en slags mor for mange. Det vidner den stak postkort, man har fra tidligere pensionærer, om.

Og fik hun gris, skulle den jo ordnes. Og det var der lige nogle pensionærere, der var uddannet til og som så tog fat.

Til tider var der også hjælp til opvasken af mandlige pensionærer. F. eks. Kunne man tabe et væddemål og så få en opvasketjans.

Til aften blev der lavet 3 retter mad, to forskellige hovedretter. Der var nemlig også kræsne mennesker dengang. F.eks. spurgte man en: "Hvorfor spiser du ikke kylling?" Svaret var: "Vi havde til tider ikke ret mange penge derhjemme, og far havde en stor kyllingefarm, så han gik meget ofte ud og vred halsen over på en kylling til aften. Jeg har fået kylling nok."

Men til forberedelserne hørte også pasning af haven, så man kunne høste grøntsager og bær der. Hos gode bekendtskaber på landet kunne der hentes frugt og bær. For at få økonomien til at hænge sammen, måtte alt tages med.

Der blev også vasket for nogle af pensionærerne.

Og hvem var pensionærerne. Det var håndværkere, som boede i campingvogne. Det var bankmanden, kontordamen, cykelhandleren og vognmanden.

Maden blev lavet fra bunden, og det var god mad. At det var et godt sted, gik der rygter om, og det gav flere pensionærer. Dagens arbejde sluttede kl. ca. 23.30, der var ikke tid til megen søvn. Der var ikke meget at rutte med, men det gik rundt. Der var jo også folk, som smuttede fra regningen. Edith fik hjælp af H.C.Thomsen til regnskaber. Han var i det hele taget en god hjælper, som hjalp enken, når det kneb. Men op ad bakke var det. Edith nød stor respekt, for hun beskyttede personalet, hvis der var uregelmæssigheder.

Stedet var som et hjem for mange. Havde man ikke andre steder at være juleaften og

Der var også araberer i nationaldragt, som skulle lære om landbrug. Ja, i det hele taget alle slags folk.

Der var selvfølgelig også det par, som mødte hinanden på pensionatet.

Det var op ad bakke, men der er jo også mange hyggelige ting ved at have sit arbejde hjemme og så mange folk i huset.

Man spiste i to hold. Sidst dem, som havde været der længst, for så kunne de blive der om aftenen og hygge sig eller lave skarnstreger.

Det var også rart, at man kunne have sine børn hjemme. De kunne f. eks. også blive passet af pensionærerne, hvis Edith skulle noget. Og der blev leget med dem.

De har også mange gode minder derfra. De kan huske ham, der af og til kom fuld hjem. Og for at det ikke skulle gå stille af, satte man fejebakker, gulvspande o.s.v., som han så kunne falde over. Der var også bankmanden, som havde to vækkeure på et glasbord, men alligevel skulle vækkes. Til den slags personer kunne der også pludselig være anbragt sten i hovedpuden. Og så var der ham, der gik rundt med en sut på ryggen - til stor morskab.

Edith blev senere gift med Jens Rahbek og fik her børnene Anita og Brian, og hun sluttede med at have pensionat- men ikke med at arbejde.

Vi er aktive på internettet

v/Poul Hjørnholm

Vildbjerg Lokalhistoriske Arkiv har hjemmeside og facebookside på internettet. Find os her:

www.vildbjergarkiv.info

<https://www.herningbib.dk/lokalarkiver/vildbjerg>

www.facebook.com/groups/1796808637244973/?ref=bookmarks

(Facebooksidens navn: Vildbjergbilleder – Nostalgi)

Arkivets medarbejdere gennem årene

Siden starten i 1977 har følgende medarbejdere været tilknyttet Lokalarkivet for Vildbjerg Sogn. (Ca. årstal)

H. C. Thomsen 1977 – 1982

N. C. Petersen 1977 – 1992

N. Kjærgaard Kristensen 1977 – 1997

Svend Iversen 1982 – 1996

Poul Chr. Enevoldsen 1992 – 2007

Bernt Billeskov 1988 – 1995

Arne Sørensen 1995 – 2014

Karl Gregersen 1999 – 2015

Kristian Mosekjær 1988 - 2017

Laust Merrild 1995 – 2003

Knud Gaardbo Sørensen 1999 –

Egon B. Nielsen 2000 – 2003

Niels Korshøj 2003 – 2015

Else Marie Lysgaard 2004 – 2009

Jens Kristensen 2010 –

Poul Hjørnholm 2015 –

Niels Peder Gludsted 2015 –

Elly Aavad Kristensen 2016 -

Årskavalkade 2016-2017 Lokalarkivet

Foto og tekst: Knud Bunde

2016:

18. November: Der var mange besøgende, da brugerne af Den Gule Bygning holdt julemarked. Samtidig markerede de lokalhistoriske arkiver ”Arkivernes Dag”. På førstesalen var der kunstudstilling, ligesom Røde Kors nørklerne solgte ud af deres produkter tillige med gløgg og æbleskiver.

Trehøje Modeljernbane havde for første gang åbent hus – det benyttede mange gæster sig af. Teknisk chef Aage Lavrsen i forgrunden.

21. november: TV MidtVest optog over fire timer tre programmet til serien "Mit kæreste eje". Optagelserne fandt sted på Ågården, og der var mødt omkring 60 op for at få deres ting vurderet og måske med i udsendelsen. Her er det den tidligere Vildbjerg-dreng Martin Andersen, Ådum, der viser sin lirekasse frem for tv-journalist Anne Holst Moulvad og vurderingsekspert Hans Jørgen Eriksen, Holstebro Auktioner, der vurderede Lirekassen til mellem 40.000 og 50.000 kr.

24. november: Traditionen tro var det borgmester Lars Krarup der sammen med børnene tændte Vildbjergs jule- belysning, Torvet var som sædvanligt sort af mennesker, da julemanden gjorde sin entre på toppen af stigevognen fra Falck Museets Venner.

26. november: Årets julemarked på Møltrup samlede også i 2016 et par tusind mennesker. Der var travlt i alle salgsboderne, og i køkkenet var travlheden stor for at følge med i efterspørgslen på brød og småkager.

29. november: VSF Fodbold og Vildbjerg Cup har landet en ny fem årig sponsoraftale med sportstøjsfirmaet Hummel samt den lokale Sportiganforhandler, der indehaves af Henrik Stougaard, og Sport 24-kæden, der har opkøbt Sportigan-kæden. Ved det efterfølgende pressemøde blev det oplyst, at den nye aftale er så stor, at den ligger på liganiveau.

1. december: Herregårdens Madbutik fra Møltrup Optagelseshjem har fået så stor succes i Aulum, at man har måttet leje endnu et lokale i tilknytning til den eksisterende butik. Lokalet skal dels anvendes til lager. Dels som møde- og spisested bl.a. ved det månedlige besøg af Cafébussen i forbindelse med fællesspisning.

1. december: Efter at have arbejdet 13 år i SuperBrugsen i Vildbjerg tvinger helbredsproblemer Else Rasmussen på efterløn. Gennem de 13 år har Else Rasmussen, der havde brødafdelingen og kassesektionen som sit arbejdsområde, arbejdet sammen med fire uddelere. Ved afskedsreceptionen lagde hun ikke skjul på,

at hun vil komme til at savne såvel kunderne som kollegerne.

2. december: Fotograf Odd Jeppesen, der er kendt for sine unikke billeder, er den anden kunstner, der udstiller i Café Møltrup. Her ses han sammen med nogle af billederne. Den første var maleren Ulla Nielsen, Sørvad, der ikke alene arbejder i caféen. Hun er også årets kunstner i "Trehøje Kunstforening".

6. december: Som "Årets Vildbjergenser 2016" pegede udvalget fra "De Aktive 60'ere" på Henning Andersen, IH Mode, og det var et yderst populært valg. Henning Andersen har ikke alene sammen med sin hustru Inga gennem mere end 30 år drevet en velassorteret og velanskrevet forretning. Han har også i et kvart århundrede gennem Vildbjerg Handelsforening ydet en stor indsats for Vildbjerg by, hvilket han blev hyldet for. Her ses ægteparret efter prisoverrækkelsen sammen med Gerda Juncker, "De Aktive 60'ere."

2017:

6. januar: Omkring 50 medlemmer deltog i Aktivitetscentret "Ågården" s Nytårskur. Festtaler var Johs. Poulsen, (R), formand for Herning Kommunes Kultur- og fritidsudvalg.

18. januar: Borgmester Lars Krarup og kommunaldirektør Erik Hattens besøgte "Ågården" og deltog aktivt i undervisningen bl.a. ved en tale med engelsk holdet på originalsproget.

1. februar: Efter kun et halvt år som uddeler i SuperBrugsen, Vild- bjerg, sagde uddeler Mikkel Barfod, sit "drømmejob" op for at tiltræde en stilling som kørende it-konsulent og underviser i en ny it-afdeling indenfor Coop.

17. februar: Efter flere kraftige regnskyl skiftede Tranholm Bæk på strækningen bag Solbrinken farve og antog en rødlig okkerfarve. Et par dage efter havde vandet igen den normale farve

21. februar: Herning Varmeforzinkning tog i starten af året fabrikkens egen husstandsmølle i brug. Den omkring 100 m høje mølle kan producere så meget strøm, at den reelt kan holde fabrikkens syrebade opvarmede og spare fabrikken for omkring 4,5 mio. kr. i el.

27. februar: Indehaverne af ES Stålindustri, brødrene Martin og Poul Stokholm, blev på generalforsamlingen i Vildbjerg Erhvervsforening, hædret med foreningens ”Innovationspris”.

02. marts: Lokalarkiverne havde i marts inviteret formidlingsinspektør Per Lunde Lauridsen fra Bundsbæk Mølle til at holde foredrag om de vestjyske rakkere. Der var fuldt hus til foredraget.

07. marts: Separeringen af kloaknettet i Vildbjergs Vest skrider planmæssigt frem, og man er nu i gang med de tilstødende gader omkring Parkallé. Her er det Nørregade, det gælder.

07. marts: Det gamle broskelet over bækken i Søndergade var efterhånden så gennemtæret af rust, at Herning Kommune udskiftede såvel det som den underliggende beton og monterede autoværn omkring broen.

01. april: Lions Club, Vildbjerg, fejrede sit 40 års jubilæum ved bl.a. at uddele 250.000 kr. til en lang række foreninger, organisationer, institutioner og privatpersoner. Her ses de mange prismodtagere. Yderst til venstre står klubbens præsident Johnny Jensen.

01. april: Tre medlemmer blev ved Lions Club Vildbjergs 40 års jubilæum hædret for medlemskab gennem alle årene. Fra venstre er det Steen Vilsbøl, Svend Erik Kjærgaard og Niels Aage Nielsen.

24. april: Traditionen tro havde Holger Andersen tegnet et erindringskort til Marchforeningen Hosekræmmernes Trehøje tur. Motivet var besøgsgården ”Ll. Bredkær”, der har et alsidigt

dyrehold. Trods koldt og blæsende vejr var turen også i år en succes.

24. april: En epoke er slut. VK kartofler, der har haft hjemsted i Vildbjerg i en menneskealder flytter sine faciliteter til en anden central. De tomme bygninger sælges til flere sider. Vildbjerg Landhandel og OK Byg overtager et par haller, mens hovedparten sælges til Rema 1000, der vil opføre et nyt supermarked på grunden. Supermarkedet skal være i drift før jul.

26. april: I april deltog familien Andersen fra Vildbjerg i et eksperiment i DR1 programmet Madmagasinet. Gennem en måned skulle familien spise mere klimavenligt og derved spare CO2. Resultatet blev, at familien i den måned sparede 25 pct. udslip af CO2. Her ses familien sammen med programmets journalist i hjemmet.

02. maj: "De Aktive 60'ere", Vildbjerg arrangerede forud for åbningen af den første strækning af motorvejen Herning – Holstebro et foredrag om bygningen af motorvejen efterfulgt af et besøg på byggepladsen. Interessen var så stor,

at man måtte leje to busser til turen. Her er der gjort stop på broen over Trehøjevej, Herningsholm å og jernbanen.

31. maj: Midtjysk TV lavede optagelser til tre udsendelser omkring Trehøje Naturpark. Tidligere havde man i efteråret 2016 sendt to udsendelser fra Naturparken. Her er det Johs. Kristensen, Maria Hjelmberg interviewer om Niels Mouritsen stenen. TV fotograf er Mathias Dahl.

09. juni: Kulturfestival 2017 måtte på grund af regnvejr afvikles i Hal2. Alligevel blev den en stor succes. Byens handelsliv og en lang række foreninger bakkede op om arrangementet, der efter børnenes eftermiddag fortsatte med "voksen arrangementer" om aftenen. Her er det børnene fra Kildebakkeskolens børnehave, der synger om at plante blomster og få dem til at

gro.

09. juni: Selv om regnen strømede ned var der pæn tilslutning, da mindestenen for det moderne Vildbjerg far, Niels Mouridsen blev afsløret og Niels Mouridsens Plads indviet. Stenen er udfærdiget af Johannes Kristensen og Anette Folkmann, der her stå ved stenen. Vildbjerg Lokalhistoriske Arkiv sponserede 10.000 kr. til stenen.

09. juni: I såvel ”Den Gule Bygning” som Kirkecentret var der åbent hus med bl.a. korsang af Vildbjerg Koret.

09. juni: Knap 10.000 kr. kunne Skibbild IF hente i sponsorstøtte fra OK Benzin. På vegne af foreningen modtog formand Heidi Hammerum Pedersen, der var ledsaget af datter Karoline og Karsten Meedom pengene af uddeler Jan Nielsen, (nr.to fra højre).

10. juni: Færdiggørelsen første etape af ændringen af Parkallé til en mindre trafikeret gennemkørselsvej for tung trafik blev markeret med flag samt taler, pølser og øl til de fremmødte. Som det fremgår af billedet er der parkeringsbåse i vejens vestlige side.

11. juni: VSF Fodbold ekviperede hele sin ungdomsafdeling i ens spillerdragter bestående af træningsdragt, T-shirts og shorts. Her er det fra venstre Jacob Hartkopf, Marko Bech Hansen og Andery Kovalenko i de nye dragter.

11. juni: Årets taler ved Møltrups Sommerstævne var SF's formand Pia Olsen Dyhr, der i sin tale fortalte om stærke kvinder i hendes familie, der trods svage mænd var blevet til noget. Her taler hun inden mødet med forstander Ebbe Larsen.

11. juni: Møltrups Sommerstævne var paraplyernes dag, og den megen regn smittede også af på besøgstallet, der var noget mindre end normalt for sommerstævnet.

28. juni: I foråret 2017 nedlagde Vildbjerg Sportsrideklub sig selv og forlod den gamle rideskole ved Sportsalle, der var opført i 1977-78. De tomme bygninger tiltrak desværre uheldige elementer, og derfor blev det besluttet at rive dem ned. Nedrivningen blev foretaget af Timring Maskinstation, og det skete meget hurtigt. Eneste bygning, der blev stående var den gamle

lade, der nu er maskinhal for Centrets store maskiner.

5. juli: I forsommeren besluttede Herning Kommune at udstykke området mellem Solvænget og Tranholm Bæk. Men da det nederste stykke mod bækken var meget vandholdigt, anlagde Herning Vand to store regn- og grundvandssøer i området.

04. august:
Årets
Vildbjerg Cup
druknede bog-
stavelig talt i
regn, som her
under ind-
marchen. For
Vildbjergs
landbetjent,
politiassistent
Robert Hou-
lberg var det
formentlig
sidste gang,
han gik i
spidsen for
optøget, da
hans stilling er
nedlagt.

06. august: Samtlige campingpladser blev så opkørte, at Cuppens ledelse besluttede, at samtlige campingvogne skulle trækkes ud af traktorer og entreprenørmaskiner. Billedet giver et godt billede af, hvilke forhold, der blev arbejdet under.

10. august: I august gik man i gang med at gennemføre separeringen af kloaknettet, hvilket viste sig at være en større opgave end ventet. Dermed blev det en af foreningens største projekter.

10. august: Efter flere års stilstand besluttede Karl Henrik Elkjær, Boticon A/S, Vildbjerg, at påbegynde opførelsen af de fem sidste huse i Byhaven. Inden starten var fire af de fem huse solgt..

17. august: Herregårdens Madbutik fra Møltrup Optagelseshjem har på kun to år i Aulum fået så stor succes, at det har været nødvendigt at flytte over på den anden side af gaden, hvor man overtog lokalerne efter China Grill. Daglig leder af caféen Heidi Mouritsen (th) og produktudvikler på mad- og caféområdet Ditte Haubjerg har haft frie hænder til at indrette caféen, og det er der kommet en rustik og hyggelig forretning ud af.

30. august: Heidi Block fik ved Lions Clubs jubilæum 10.000 kr. til at skabe aktiviteter omkring "Vildbjerg knækker Cancer" i uge 43. En arbejds- gruppe til at hjælpe ved planlægning og afvikling af arrangementerne består af fra venstre Marianne Bjørn, Helle Kjærsgaard, Carsten Thor, Charlotte Ørskov og Anette Folkmann, der var fraværende. Med til mødet var også musiklærer ved Vildbjerg Skole, Jerry Vergara.

02. september: Blandt bilerne ved den traditionelle Motorfestival var denne Zastava 770 fra 1972, der er en jugoslavisk produceret udgave af den italienske Fiat 600. Til venstre for den står en Fiat 500 fra 1969 og til venstre igen en Fiat 500 årgang 1954.

11. september: I sensommeren begyndte kommunen at anlægge cykelstier på begge sider af Pugdalvej fra Parkallé til Sofiendalvej. Samtidig blev cykelstien langs Sindingvej forlænget ud til Pugdalvej. Kun Bane Danmark mangler at gå i gang med sikringen af jernbaneoverskæringen.

11. september: VTV foretog i anden halvdel af 2017 en udskiftning af de omkring 40 år gamle fjernvarmeledninger på Solbakkevej. Og det var et omfattende arbejde, der tog adskillige måneder.

20. september: Entreprenørfirmaet Sejr Pedersen købte i foråret jorden mellem Soldalen og Tranholm Bæk af Herning Kommune. På arealet er der plads til 12 parcelhusgrunde og fem dobbelthuse, som tømrerfirmaet Lund & Refsgaard, Holstebro, vil opføre. Allerede inden udstykningen er færdig har Sejr Pedersen solgt de første fire grunde.

1. oktober: Efter 84 år er det slut med en lokal politistation i Vildbjerg. Stationen blev oprettet i 1933, hvor politiassistent N.C. Petersen tiltrådte stillingen som landbetjent og fik Danmarks største landdistrikt at dække. Han afløstes i 1973 af Erland Mikkelsen, der gik på pension i 2002,

hvor efter Robert Houlberg Hansen overtog stillingen. Han fik ”æren” af at lukke den lokale station og er nu tilknyttet nærpolitiet i Skjern. En udvikling han ikke havde regnet med.

6. oktober: Familien Lindvig kunne i 2017 fejre tre mærkedage. Dels var det 50 år siden Elin og Martin Lindvig startede Lindvig Greenhouse. Dels fyldte Martin Lindvig 80 år og endelig var det 20 år siden sønnen Mogens Lindvig overtog gartneriet efter forældrene.

7. oktober: Igen i år samledes gamle elever fra Timring Skole i Timring Læringscenter. I alt deltog 31 elever fra årgangene 1953 – 1958 i festen.

8. oktober: Lions Trehøje Lyngtotterne kunne igen glæde sig over en stor succes med Oktobermessen. De 84 stande i Vildbjerg Sports- og Kulturcenters to haller var udsolgt, og publikumsinteressen stor. Blandt nyhederne på årets messe var en bagekonkurrence, der havde deltagelse af

16 deltagere. To af kagerne bar præg af det kommende kommunalvalg, og en af dem i så høj grad, at den blev udelukket.

9. oktober: Efter godt et års arbejde kunne Frank Guldager og Henning Hedegaard præsentere deres bog om Vildbjerg "Kend din by". Bogen er i første oplag trykt i 500 eksemplarer, og allerede den første dag, den var på gaden, var der solgt knap 350 styk. Ideen til bogen opstod efter en række succesfulde byvandring i Vildbjerg

Kører på skinner

v/Knud Bunde

Arbejdet med opbygningen af Trehøje Modeljernbane skrider planmæssigt frem

Ved stiftelsen i februar 2016 stod medlemmerne af Trehøje Modeljernbane Klub på fuldstændig bar bund med hensyn til et baneanlæg. Man havde to tomme lokaler i kælderen i ”Den Gule Bygning” plus kasser med såvel materialer til opbygning af en modeljernbane som kørende materiel. Gennem de første halvandet år har man ikke alene fået bygget hele det skelet, banen skal bygges på. Også hele banelegemet med tilhørende signal-system er stort set monteret, oplyser Aage Lavrsen, der er banens tekniske chef.

Ikke arbejdsløse

”Signalsystemet er monteret og fungerer for 98 pct.s vedkommende. Men for at vi kan køre med ATC – Automatisk Tog Control - mangler vi at montere fem signaler og få det hele forbundet, så der automatisk gives stopsignal, når et tog er passeret”, siger Aage Lavrsen, der er teknisk chef for modeljernbanen. Årsagen til, at man endnu ikke har fået monteret de sidste signaler er, at man mangler at lægge skinner i et niveau under bordet i det lille lokale, og det venter han først vil ske i begyndelsen af næste år. Klubbens medlemmer er ikke blevet arbejdsløse af den grund. Og det bliver man for øvrigt aldrig på en modeljernbane. For der mangler stadig at blive opbygget store dele af de landskaber, der skal skabe atmosfære omkring banen. Man er dog allerede kommet rigtig langt med opbygningen i det store lokale både med hensyn til at bygge bjerglandskaber og tunneller gennem ”bjergene”, ligesom hele miljøet omkring hoved- og godsbanegården i det store lokale er ved at være fuldt udbygget. Endelig er en flyveplads og et par havneanlæg også ved at være tæt på færdiggørelse.

Selvkørende biler

Til gengæld mangler man meget med hensyn til anlæggelsen af veje og opbygning af landskaber omkring dem.

”Vi er så heldige, at vi har fået et medlem, der er stærk indenfor landevejstrafik. Bl.a. bygger han selvkørende lastbiler, så det er blevet hans opgave at bygge nogle af dem til os”, siger Aage Lavrsen.

”Umiddelbart ser det ud til, at banen bliver længere end oprindelig planlagt. Er det rigtigt?”

”Både og. Vi følger stadig vores grundidé, dog med enkelte afvigelser. Men i det store hele bliver skinnelængden stadig de 250 til 260 meter, som vi regnede med fra starten”, siger Aage Lavrsen.

Trehøje Modeljernbaneklub har klubaften hver torsdag, hvor man mødes fra kl. 19 til kl. 22 eller 23 alt efter, hvad man har gang i af arbejder. Så har man en interesse for modeljernbaner og lyst til at være med, kan man blot møde op til en klubaften. Man er også velkommen til i første omgang blot at kikke indenfor og få en snak med medlemmerne eller Aage Lavrsen, der som regel også er i klublokalet mandag mellem kl. 15 og 17.

Hele området omkring hovedbanegården er ved at være færdig opbygget, og togene kører lystigt til og fra banegården.

Der er i det store lokale blev opbygget et bjerglandskab med tunneller m.v. Desuden er der blevet anlagt en flyveplads, hvortil der er knyttet et stoppested for togene.

Travlhed ved computerne

Elly og Niels Peder har nok at se til med scanning og registrering. Billeder og dokumenter med relevante oplysninger lægges på den landsdækkende database www.arkiv.dk. Alle kan søge her.

Vildbjerg Kirkegård 100 år

1917 – 2017

v/Elly Aavad Kristensen, Hans Bødtker og Knud Gaardbo Sørensen

I 1905 blev vejen fra Timring til Vildbjerg (kaldet Lysgaardvejen) anlagt, og året efter dannede et bredt udsnit af Vildbjergs beboere og enkelte landmænd et interessentskab under navnet I/S Vildbjerg Lund. De erhvervede 8½ td. land syd for Lysgårdvejen og øst for Præstegårdsvejen, som blev tilplantet.

I 1917 solgte man 2 td. land til kirkegård, og i 1920 blev der fraskilt et jordstykke, hvorpå der blev rejst en høj mindesten i anledning af Sønder Jyllands genforening med moderlandet. Det var den største festdag i Vildbjergs historie.

Bestyrelsen for Vildbjerg Lund mageskiftede i 1953 anlægget med 6½ td. land øst for byen, hvor det smukke anlæg nu ligger, og hvortil mindehøjen/mindestenen er flyttet.

Vildbjerg Kirkegård blev anlagt i 1917. Det var Peder Lauritsen (kaldet Merrild), der anlagde den, og han var den første, der blev begravet der. Hans gravsted bevares stadig i det nordøstlige hjørne af kirkegården.

Kirkegården blev anlagt med enkelt rækker grave med en smal gang imellem rækkerne. Gravstenene stod altid på gravstedet mod vest ved hovedet - da man altid skal se mod øst mod solopgangen, som er almindelig skik og brug.

I 1919 blev ligkapellet bygget – også kaldet hensættelseskapel, hvor der var plads til 40-50 personer. I kapellet var der et alterbord med 2 lysestager, som stadig opbevares.

På kirkegården ved det gamle kapel var der ingen klokkeringning, men der blev ringet om formiddagen over en kastet grav med ”9 bedeslag”. I forbindelse med begravelser blev den afdøde kørt fra kapellet og op i kirken med hestetrukken ligvogn, og i mange år var det Senius Falsig, som var

Senius Falsig med rustvognen

se med Kirkegården, og det blev indviet i februar 1980 af biskop Johs. W. Jacobsen, Viborg. Grunden til at man ønskede sig et nyt kapel, var den lange gåtur gennem byen, som man gerne ville af med for at få mere ro, stilhed og højtidelighed omkring begravelsesceremonien. Til det nye kapel blev der indkøbt et nyt orgel, og der er en meget god akustik i kapellet, hvor der også har været afholdt koncerter. Alle begravelser foregår nu fra kapellet på Kirkegården. I 1990 blev der lavet en mindelund – LAPIDARIUM – hvor der er hensat adskillige mindesten. I 2017 er der blevet anlagt en skovkirkegård på det eksisterende jord i forbindelse med Kirkegården. Skovkirkegården blev indviet i forbindelse med 100 års jubilæet, hvor der blev afholdt en gudstjeneste i kapellet, hvorefter man gik ud og indviede den.

kusk. Efter den kirkelige handling kørte ”rustvognen/den hestetrakne ligvogn” ned på Kirkegården gennem hele Vildbjergs hovedgade efterfulgt gående af præsten og ligfølget. I 1979 blev det nye kapel påbegyndt på tilkøbt jord i forbindelse

